

PRAVILNIK O PROCENI I ANALIZI RIZIKA UMEŠANOSTI STRANKE U PRANJE NOVCA I FINANSIRANJE TERORIZMA

Član 1

Uvodne napomene

1. Definicija pojmova

1.1. Pranje novca je bilo koje postupanje kojim se prikriva izvor novca ili druge imovine dobijene kažnjivim delima, i obuhvata:

- konverzija ili prenos imovine stečene izvršenjem krivičnog dela;
- prikrivanje ili netačno prikazivanje prave prirode, porekla, mesta nalaženja, kretanja, raspolaganja, vlasništva ili prava u vezi sa imovinom koja je stečena izvršenjem krivičnog dela;
- sticanje, držanje ili korišćenje imovine stečene izvršenjem krivičnog dela.

1.2. Finansiranjem terorizma smatra se obezbeđivanje ili prikupljanje imovine ili pokušaj njenog obezbeđivanja ili prikupljanja, u nameri da se koristi ili sa znanjem da može biti korišćena, u celosti ili delimično:

- za izvršenje terorističkog akta;
- od strane terorista;
- od strane terorističkih organizacija.

Pod finansiranjem terorizma smatra se i podstrekavanje i pomaganje u obezbeđivanju i prikupljanju imovine, bez obzira da li je teroristički akt izvršen i da li je imovina korišćena za izvršenje terorističkog akta.

1.3. Terorističkim aktom smatra se delo utvrđeno sporazumima navedenim u aneksu uz Međunarodnu konvenciju o suzbijanju finansiranja terorizma, kao i bilo koje drugo delo čiji je cilj da izazove smrt ili težu telesnu povredu civila ili bilo kog drugog lica koje ne učestvuje aktivno u neprijateljstvima u slučaju oružanog sukoba, kada je svrha takvog dela, po njegovoj prirodi ili spletu okolnosti povezanih sa tim delom, da zastraši stanovništvo, ili da primora neku vladu ili neku međunarodnu organizaciju da učini ili da se uzdrži od činjenja nekog dela.

1.4. Teroristom se smatra lice koje samo ili sa drugim licima sa umišljajem:

- pokuša ili učini teroristički akt na bilo koji način, neposredno ili posredno;
- podstrekava i pomaže u izvršenju terorističkog akta;
- raspolaže saznanjem o nameri grupe terorista da izvrši teroristički akt, doprinese izvršenju ili pomogne grupi nastavljajući vršenje terorističkog akta sa zajedničkom svrhom.

1.5. Terorističkom organizacijom se smatra grupa terorista koja:

- pokuša ili učini teroristički akt na bilo koji način, neposredno ili posredno;
- podstrekava i pomaže u izvršenju terorističkog akta;
- raspolaže saznanjem o nameri grupe terorista da izvrši teroristički akt, doprinese izvršenju ili pomogne grupi nastavljanje vršenja terorističkog akta sa zajedničkom svrhom.

1.6. Funkcioner je funkcioner druge države, funkcioner međunarodne organizacije i funkcioner Republike Srbije;

1.7. Funkcioner druge države je fizičko lice koje obavlja ili je u poslednje četiri godine obavljalo visoku javnu funkciju u drugoj državi, i to:

- šefa države i/ili vlade, člana vlade i njegovog zamenika odnosno pomoćnika;
- izabranog predstavnika zakonodavnog tela;
- sudije vrhovnog i ustavnog suda ili drugog sudskog organa na visokom nivou, protiv čije presude, osim u izuzetnim slučajevima, nije moguće koristiti redovni ili vanredni pravni lek;
- člana računskog suda, odnosno vrhovne revizorske institucije i saveta centralne banke;
- ambasadora, otpravnika poslova i visokog oficira oružanih snaga;
- člana upravnog i nadzornog organa pravnog lica koje je u većinskom vlasništvu države;
- član organa upravljanja političke stranke.

1.8. Funkcioner međunarodne organizacije je fizičko lice koje obavlja ili je u poslednje četiri godine obavljalo visoku javnu funkciju u međunarodnoj organizaciji, kao što je:

- direktor;
- zamenik direktora;
- član organa upravljanja;
- druga ekvivalentna funkcija u međunarodnoj organizaciji.

1.9. Funkcioner Republike Srbije je fizičko lice koje obavlja ili je u poslednje četiri godine obavljalo visoku javnu funkciju u zemlji, i to:

- predsednik države, predsednik Vlade, ministar, državni sekretar, posebni savetnik ministra, pomoćnik ministra, sekretar ministarstva, direktor organa u sastavu ministarstva i njegovi pomoćnici, i direktor posebne organizacije, kao i njegov zamenik i njegovi pomoćnici;
- narodni poslanik;
- sudije Vrhovnog kasacionog, Privrednog apelacionog i Ustavnog suda;
- predsednik, potpredsednik i član saveta Državne revizorske institucije;
- guverner, viceguverner, član izvršnog odbora i član Saveta guvernera Narodne banke Srbije;
- lice na visokom položaju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima (ambasador, generalni konzul, otpravnik poslova);
- član organa upravljanja u javnom preduzeću ili privrednom društvu u većinskom vlasništvu države;

- član organa upravljanja političke stranke.

- 1.10. Član uže porodice funkcionera jeste bračni ili vanbračni partner, roditelji, braća i sestre, deca, usvojena deca i pastorčad i njihovi bračni ili vanbračni partneri.
- 1.11. Bliži saradnik funkcionera jeste fizičko lice koje ostvaruje zajedničku dobit iz imovine ili uspostavljenog poslovnog odnosa ili ima bilo koje druge bliske poslovne odnose sa stranim funkcionerom.
- 1.12. Najviše rukovodstvo jeste lice ili grupa lica koja, u skladu sa zakonom, vodi i organizuje poslovanje obveznika i odgovorno je za obezbeđivanje zakonitosti rada.

Član 2

Definisanje analize rizika

2. Definicija i analiza rizika

Rizik pranja novca ili finansiranja terorizma predstavlja rizik da će stranka zloupotребiti tržište hartija od vrednosti za pranje novca ili finansiranje terorizma, odnosno da će neki poslovni odnos, usluga koju DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd pruža u okviru svoje delatnosti ili transakcija biti posredno ili neposredno upotrebljeni za pranje novca ili finansiranje terorizma. U cilju sprečavanja izloženosti negativnim posledicama pranja novca i finansiranja terorizma, DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd je dužno da, saglasno Zakonu, izradi analizu rizika koja će sadržati procenu rizika za svaku grupu ili vrstu stranke, poslovnog odnosa, usluge ili transakcije. Analizom rizika određuje se prag izloženosti (procena rizika) određene stranke, poslovnog odnosa, usluge koju DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd pruža u okviru svoje delatnosti ili transakcije riziku za pranje novca ili finansiranje terorizma. Saglasno svrstavanju stranke, poslovnog odnosa, usluge ili transakcije u jednu od kategorija rizičnosti, zavisi i vrsta analize stranke koju DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd mora obaviti u skladu sa Zakonom (opšte, pojednostavljene i pojačane radnje i mere poznavanja i praćenja stranke).

2.1. Analiza rizika

Analiza rizika je postupak kojim se definiše:

1. Ocena verovatnoće da se poslovanje DRUŠTVA ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd može zloupotребiti za pranje novca ili finansiranje terorizma.
2. Kriterijume, na osnovu kojih će se određena stranka, poslovni odnos, usluga ili transakcija svrstati kao više ili manje rizična na području pranja novca i finansiranja terorizma.
3. Utvrđivanje mera za efikasno upravljanje rizicima.

4. Kategorija rizika izvodi se iz kriterijuma rizičnosti na osnovu kojih se pri sprovođenju radnji i mera poznavanja i praćenja stranke, određena stranka, poslovni odnos, usluga ili transakcija svrstava u jednu od kategorija rizika.

U skladu sa politikom upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma, stranka, poslovni odnos, usluga ili transakcija može se klasifikovati u kategorije kao:

1. visok rizik (kada se primenjuje pojačane radnje i mere poznavanja i praćenja stranke),
2. srednji rizik (kada se primenjuje opšte radnje i mere poznavanja i praćenja stranke)
3. nizak rizik (kada se primenjuje pojednostavljene radnje i mere poznavanja i praćenja stranke)

U oceni rizika, kao i pri izradi analize rizika na nivou DRUŠTVA ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd treba uzeti u obzir i Nacionalnu procenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma. Prema istoj, tržište kapitala je spada u sektore srednje niskog stepena pretnje os pranja novca finansiranja terorizma.

Član 3

Kategorizacija rizika

3. Vrste rizika i kategorije rizičnosti stranke

3.1. Geografski rizik

Pod geografskim rizikom podrazumeva se procena izloženosti riziku od pranja novca i finansiranja terorizma koja zavisi od područja na kome se nalazi teritorija države porekla stranke, države porekla većinskog osnivača, odnosno stvarnog vlasnika stranke ili lica koje na drugi način vrši kontrolni uticaj nad upravljanjem poslovima stranke i nad vođenjem tih poslova, kao i države porekla lica koje sa strankom obavlja transakcije.

Rizik je veći za sledeće države:

1. države prema kojima su Ujedinjene nacije, Savet Evrope, OFAC ili druge međunarodne organizacije primenile sankcije, embargo ili slične mere;
2. države koje su kredibilne institucije (FATF, Savet Evrope, MMF, Svetska banka i dr.) označile kao države koje ne primenjuju adekvatne mere za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
3. države koje su od strane kredibilnih institucija (npr. FATF, UN i dr.) označena kao države koje podržavaju ili finansiraju terorističke aktivnosti ili organizacije;
4. države koje su od strane kredibilnih institucija (npr. Svetska banka, MMF) označene kao države s visokim stepenom korupcije i kriminala;
5. off-shore pravna lica, u skladu sa Zakonom

Povećani rizici mogući su na mestima gde je velika koncentracija stranaca ili se vrše brojne transakcije sa strancima.

Povećan rizik od pranja novca i finansiranja terorizma nose i transakcije koje se vrše na off-shore destinacijama.

Stranke iz regiona mogu biti manje rizične od stranaka van regiona, odnosno iz država s kojima nemamo nikakve poslovne odnose.

3.2. Rizik stranke

Pri ocenjivanju rizičnosti stranke s obzirom na umešanost u pranje novca i finansiranje terorizma najvažnije je načelo »poznavanje stranke«. Osnovni činioci, na kojima se zasniva ocena poznavanja stranke i čije postojanje povećava rizik upletenosti stranke u pranje novca i finansiranje stranke, su sledeći:

1. Stranka prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa obveznikom izbegava lično pojavljivanje, već insistira na posrednom kontaktu;
2. Stranka svoje poslovne odnose ili transakcije obavlja (ili je obavljala) u neuobičajenim okolnostima, kao na primer:
 - znatna i neočekivana geografska udaljenost između lokacije stranke i obveznika sa kojim stranka uspostavlja poslovni odnos ili vrši transakciju,
 - često i neočekivano uspostavljanje, bez ekonomskog opravdanja, poslovnih odnosa slične vrste sa više obveznika, kao što je otvaranje računa kod više obveznika,
 - zaključivanje više ugovora o pružanju usluga u kraćem periodu i sl. otkazivanje članstva odmah nakon zaključenja ugovora o članstvu u fondu,
 - zahtev da se sredstva akumulirana na individualnom računu člana fonda
 - isplate na tekući račun trećeg lica, ili na račun lica na teritoriji države u kojoj se ne primenjuju strogi standardi u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, nabavka robe ili usluga koje nikada nisu bile predmet poslovanja stranke ili nabavka robe po višim cenama od tržišnih bez jasnih razloga za takvu nabavku
 - insistiranje na tajnosti transakcije i sl.;
3. Stranke čija je struktura takva da je teško utvrditi stvarnog vlasnika ili lica koje ima kontrolni udeo, stranke u čijoj su strukturi prepoznati trustovi, stranke koje koriste treća lica, stranke kod kojih je, zbog strukture, pravne forme ili složenih i nejasnih odnosa, teško utvrditi identitet njihovih stvarnih vlasnika ili lica koja njima upravljaju, kao što su pre svega: fondacije, trustovi ili slična lica stranog prava, zatim dobrotvorne i neprofitne nevladine organizacije, kao što su npr. pravna lica s nejasnom vlasničkom strukturom i koja nije osnovala kompanija iz zemlje koja primenjuje standarde u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma koji su na nivou standarda propisanih Zakonom;
4. Stranka obavlja delatnost za koju je karakterističan veliki obrt ili uplate gotovine (na primer: restoran, kladionica, pumpa, menjačnica, kazino, cvečara, trgovac plemenitim metalima, automobilima, umetničkim delima, prevoznik robe i putnika, sportsko društvo, građevinska firma, investitor u izgradnju nekretnina.. .);

5. Humanitarne i druge neprofitne organizacije, naročito ako su registrovane u inostranstvu, gde se teško može ispratiti tok sredstava i koje ne podležu nijednom vidu nadzora i kontrole;
6. Tzv. povremene stranke — stranke koje imaju sporadičnu aktivnost koja se ne može objasniti a čije transakcije su u značajnim vrednostima;
7. Stranke koje imaju račune kod različitih finansijskih institucija na istom području bez vidljive ekonomske opravdanosti;
8. Stranka bez posebnog razloga zahteva brzo obavljanje posla ili transakcije bez obzira na veće troškove koje će ovako postupanje izazvati;
9. Stranka nudi novac, poklone ili druge pogodnosti kao protivuslugu za poslove za koje postoji sumnja da nisu u potpunosti u skladu sa propisima;
10. Stranka želi da uveri obveznika da nije potrebno da popuni ili priloži neki od potrebnih dokumenata;
11. Stranka izbegava da dostavi potrebnu dokumentaciju ili obveznik ima sumnju da je dostavljena dokumentacija tačna ili potpuna;
12. Stranka obavlja delatnost koja je u skladu sa Nacionalnom procenom rizika označena kao visokorizična;
13. Stranci nije poznato gde se čuva poslovna dokumentacija;
14. Stranka nema zaposlenih, niti poslovne prostorije, a što nije u srazmeri sa obimom poslovanja;
15. Stranka vrši česte promene naziva, sedišta, vlasničke strukture, statusne promene i dr.;
16. Privatni investicioni fondovi, kao stranke;
17. Alternativni investicioni fondovi, kao stranke;
18. Stranka često menja brokersko-dilerska društva u nastojanju da prikrije aktivnosti na tržištu kapitala i finansijsko stanje ili ima više računa kod različitih brokersko-dilerskih društava;
19. Stranka koja ranije nije bila aktivna, iznenada obavlja transakcije na tržištu kapitala u velikom obimu i vrednosti;
20. Stranka iskazuje neuobičajen zahtev za zaštitom privatnosti, posebno u vezi sa podacima koji se odnose na njen identitet, delatnost, imovinu ili poslovanje;
21. Stranka odustaje od naloga radi izbegavanja utvrđivanja identiteta nakon što je u skladu sa odredbama zakona upoznata sa obavezom da se identifikuje;
22. Stranka ne pokazuje interesovanje za proviziju, druge troškove i rizike transakcije;
23. Stranka je novoosnovano domaće pravno lice čiji je osnivački kapital mali a ulaže značajne sume novca u trgovanje hartijama od vrednosti;
24. Poznato je da stranka ima prijatelje ili članove porodice koji rade za izdavaoca hartija od vrednosti;
25. Stranke kod kojih postoji sumnja da je lice označeno na „crnim listama” (konsolidovana lista Komiteta za sankcije na osnovu Rezolucije 1267 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, „crne liste” EU i druge) ili da je lice povezano sa licima koja se nalaze na navedenim listama;
26. Stranka se u sredstvima javnog informisanja dovodi u vezu sa terorizmom/finansiranjem terorizma/ekstremizmom i fundamentalizmom/verskim radikalizmom;

27. Strani trgovci oružjem i proizvođači oružja;

28. Nerezidenti i stranci;

29. Stranka koja je funkcioner Republike Srbije, odnosno lice koje obavlja ili je u poslednje četiri godine obavljalo visoku javnu funkciju u zemlji i to funkciju:

- predsednika države, predsednika Vlade, ministra, državnog sekretara, posebnog savetnika ministra, pomoćnika ministra, sekretara ministarstva, direktora organa u sastavu ministarstva i njegovih pomoćnika, i direktora posebne organizacije, kao i njegov zamenika i njegovih pomoćnika,
- narodnog poslanika,
- sudije Vrhovnog kasacionog, Privrednog apelacionog i Ustavnog suda,
- predsednika, potpredsednika i člana saveta Državne revizorske institucije,
- guvernera, viceguvernera i člana Saveta guvernera Narodne banke Srbije,
- na visokom položaju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima (ambasador, generalni konzul, otpravnik poslova)
- člana organa upravljanja u javnom preduzeću ili privrednom društvu u većinskom vlasništvu države,
- člana organa upravljanja političke stranke,
- stranka koja je član uže porodice funkcionera: bračni ili vanbračni partner, roditelji, braća, sestre, deca, usvojena deca i pastorčad, i njihov bračni ili vanbračni partner,
- stranka koja je bliži saradnik funkcionera, odnosno svako fizičko lice, koje ostvaruje zajedničku dobit iz imovine ili uspostavljenog poslovnog odnosa, ili ima bilo koje druge bliske poslovne odnose sa funkcionerom;

30. Stranka koja je funkcioner druge države, odnosno lice koja obavlja ili je u poslednje četiri godine obavljalo visoku javnu funkciju u drugoj državi i to funkciju:

- šefa države i/ili vlade, člana vlade i njegovog zamenika,
- izabranog predstavnika zakonodavnog tela,
- sudije vrhovnog i ustavnog suda ili drugog sudskog organa na visokom nivou, protiv čije presude, osim u izuzetnim slučajevima, nije moguće koristiti redovni ili vanredni pravni lek,
- članova računskog suda, odnosno vrhovne revizorske institucije i članova organa upravljanja centralne banke,
- ambasadora, otpravnika poslova i visokog oficira oružanih snaga,
- člana upravnog i nadzornog odbora pravnog lica koje je u većinskom vlasništvu strane države,
- član organa upravljanja političke stranke,
- stranka koja je član uže porodice funkcionera: bračni ili vanbračni partner, roditelji, braća, sestre, deca, usvojena deca i pastorčad, i njihov bračni ili vanbračni partner,
- stranka koja je bliži saradnik funkcionera, odnosno svako fizičko lice, koje ostvaruje zajedničku dobit iz imovine ili uspostavljenog poslovnog odnosa, ili ima bilo koje druge bliske poslovne odnose sa funkcionerom,

31. Stranka koja je funkcioner međunarodne organizacije, odnosno fizičko lice koje obavlja ili je u poslednje četiri godine obavljalo visoku javnu funkciju u

- međunarodnoj organizaciji, kao što je: direktor, zamenik direktora, član organa upravljanja, ili drugu ekvivalentnu funkciju u međunarodnoj organizaciji;
32. Strane finansijske institucije zemalja koje ne primenjuju standarde u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, osim onih koje su osnovale grupacije iz zemalja s bele liste;
33. Sportska društva;
34. Stranke sa prebivalištem ili sedištem u entitetima koji nisu subjekt međunarodnog prava, odnosno nisu međunarodno priznati kao države (takvi entiteti daju mogućnost fiktivne registracije pravnog lica, omogućavaju izdavanje fiktivnih identifikacionih dokumenata i sl.).
35. Stranka je strano pravno lice koja ne obavlja ili kojoj je zabranjeno obavljanje trgovinske, proizvodne ili druge delatnosti u državi u kojoj je registrovana (tu se radi o pravnom licu sa sedištem u državi koja je poznata kao off-shore finansijski centar, i za koju vrede određena ograničenja kod neposrednog obavljanja registrovane delatnosti u toj državi);
36. Stranka je fiducijarno ili drugo slično društvo stranog prava sa nepoznatim ili prikrivenim vlasnicima ili upravom (tu se radi o društvu stranog prava koje nudi obavljanje zastupničkih poslova za treće lice, tj. društva, osnovana zaključenim ugovorom između osnivača i upravljača, koji upravlja imovinom osnivača, u korist određenih lica korisnika ili beneficijara, ili za druge određene namene);
37. Stranka je finansijska organizacija koja za obavljanje svojih delatnosti ne treba, odnosno nije obavezna dobiti licencu odgovarajućeg nadzornog tela, odnosno, saglasno sa matičnim zakonodavstvom, nije subjekt mera na području otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma;
38. Stranka je neprofitna organizacija (ustanova, društvo ili drugo pravno lice, odnosno subjekt koji ne obavlja privrednu delatnost) i ispunjava jedan od sledećih uslova:
- ima sedište u državi koja je poznata kao of-šor finansijski centar,
 - ima sedište u državi koja je poznata kao finansijski, odnosno poreski raj,
 - ima sedište u državi koja nije potpisnica Sporazuma o osnivanju EU,
 - među njenim članovima ili osnivačima je fizičko ili pravno lice koja je rezident bilo koje od država navedenih u prethodnoj tački;
39. Stranka je strano pravno lice, osnovano izdavanjem akcija na donosioca;
40. Stranka upotrebljava adrese poštanskih sandučića i druge vrste poštanskih adresa umesto ulice i broja ili su adresa i kontakt podaci koje je dala stranka netačni ili nepostojeći. (na primer pošta upućena na adresu stranke se vraća sa naznakom da je stranka „nepoznata na adresi” ili je broj telefona koji je stranka prilikom identifikacije ostavila kako kontakt telefon nepostojeći ili nedostupan);
41. Stranka, obveznik revizije, svake godine zaključuje ugovor sa novim ovlašćenim revizorom,
42. Stranka ne omogućava ovlašćenom revizoru da pogleda poslovni prostor stranke za koji je zainteresovan (npr. proizvodni deo preduzeća), što može ukazivati na sumnju da se radi o fiktivnom preduzeću,
43. Odgovorno lice stranke ne poznaje dobro svoje poslovanje ili je vidno nezainteresovano za poslovanje,

44. Stranka obavlja delatnost koja je u skladu sa Nacionalnom procenom rizika označena kao visokorizična,
45. Stranka vrši pritisak na društvo za reviziju a sve u cilju dobijanja nemodifikovanog mišljenja,
46. Stranka neočekivano pokazuje veliko zanimanje za kontrole i politike njihovog sprovođenja, dobro poznaje pravila o obaveštavanju o sumnjivim transakcijama i deluje kao da je vrlo dobro upoznata sa predmetima koji se odnose na pranje novca i finansiranje terorizma,
47. Stranka neuobičajeno kasni sa dostavljanjem knjigovodstvene dokumentacije i druge dokumentacije koja se traži u toku sprovođenja revizije,
48. Stranka revizoru obrazlaže prirodu posla na sumnjiv način,
49. Strankom se upravlja putem neformalnih kanala (npr. putem porodičnih ili prijateljskih odnosa),
50. Iako je priroda poslovanja stranke takva da ono nije neposredno vezano za kryptoimovinska prava stranka ipak posluje sa kryptoimovinskim pravima, odnosno poseduje veću količinu kryptoimovinskih prava.

Prilikom identifikovanja i utvrđivanja nivoa rizika stranke, zaposleni koji neposredno radi sa strankama je dužan da u svemu postupi u skladu sa odredbama Zakona o ograničavanju raspolaganja imovinom u cilju sprečavanja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje i koristi dostupne baze podataka za utvrđivanje označenih lica koji se nalazi na sajtu Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma - <http://www.unsearch.apml.gov.rs/>

3.3. Rizik transakcije

Povećan rizik transakcije postoji kod sledećih transakcija:

1. Transakcije koje znatno odudaraju od standardnog ponašanja stranke;
2. Transakcije koje nemaju ekonomsku opravdanost (npr. učestalo trgovanje hartijama od vrednosti kada se kupovina obavlja uplatom gotovine na namenske račune, a ubrzo zatim prodaje ispod cene - tzv. trgovanje hartijama od vrednosti s planiranim gubitkom);
3. Transakcije koje se sprovode na način kojim se izbegavaju standardni i uobičajeni metodi kontrole;
4. Transakcije koje obuhvataju više učesnika bez jasne ekonomske određenosti, više međusobno povezanih transakcija koje se obavljaju u kraćem periodu ili u više intervala uzastopno, u iznosu koji je ispod limita za prijavljivanje Upravi za sprečavanje pranja novca;
5. Transakcije kod kojih stranka očigledno prikriva pravi osnov razlog sprovođenja transakcije;
6. Transakcije kod kojih stranka odbija da dostavi dokumentaciju;
7. Transakcije kod kojih dokumentacija ne odgovara načinu sprovođenja same transakcije;
8. Transakcije kod kojih izvor sredstava nije jasan ili se ne može utvrditi njihova veza s poslovanjem stranke;
8. Najavljene blok transakcije akcijama a naročito kada se kao kupci pojavljuju novoosnovane kompanije ili kompanije registrovane na of-šor destinacijama;

9. Trgovanje akcijama na organizovanom tržištu koje su bile predmet zaloge po osnovu pozajmica odobrenih vlasnicima akcija - tzv. provlačenje akcija kroz berzu;
10. Transakcije koje bi stranka izvršila u ime i za račun lica ili subjekta protiv kojeg su na snazi mere Ujedinjenih nacija ili Saveta Evrope;
11. Poslovni odnosi koji bi bili sklopljeni u korist lica ili subjekta koji se nalazi na popisu lica ili subjekata protiv kojih su na snazi mere OUN ili EU;
12. Poslovni odnosi koji uključuju stalne ili velike uplate novčanih sredstava sa ili/i na račun stranke koji je otvoren u kreditnoj ili finansijskoj instituciji zemlje koja nije članica EU, odnosno poslovni odnosi, koje u svoje ime i za račun stranke, kao punomoćnik sklopi, odnosno obavi strana kreditna finansijska ili druga fiducijarna institucija sa sedištem u državi koja nije članica EU,
13. Poslovni odnosi sklopljeni bez lične prisutnosti stranke kod obveznika,
14. Transakcije avansnih plaćanja ili uplata, a verovatnoća realizacije posla je mala obzirom na poslovnu politiku stranke,
15. Neobjašnjive fluktuacije u bilansu uspeha — neusklađenost bilansnih pozicija (neopravdano visoki prihodi u odnosu na rashode),
16. Neobične i složene transakcije, naročito one krajem i početkom izveštajnog perioda,
18. Transakcije kod kojih se fakturiše usluga za koju se ne može sa sigurnošću utvrditi da li je zaista izvršena,
17. Gotovinske uplate po osnovu dokapitalizacije društva ili značajne gotovinske uplate po osnovu pozajmica od strane fizičkih lica
18. Učestale transakcije u velikim iznosima koje nisu u skladu sa redovnim poslovanjem

Kao transakcije, koje predstavljaju visoki rizik za pranje novca i finansiranje terorizma, ubrajaju se i:

- uplata novčanih sredstava s računa stranke, odnosno isplata novčanih sredstava na račun stranke, koji je različit od računa koji je stranka navela pri utvrđivanju identifikacije, odnosno, preko kojeg uobičajeno posluje ili je poslovala (posebno ako se radi o plaćanju u inostranstvu);
- transakcije namenjene licima sa prebivalištem ili sedištem u državi koja je poznata kao finansijski, odnosno poreski raj;
- transakcije namenjene licima s prebivalištem ili sedištem u državi koja je poznata kao of-šor finansijski centar;
- transakcije namenjene neprofitnim organizacijama koje imaju sedište u: državi, poznatoj kao of-šor finansijski centar, državi poznatoj kao finansijski, odnosno poreski raj.

Pored gore navedenih rizika neophodno je obratiti pažnju i na sledeće rizike koji su isključivo vezani za poslovanje investicionih društava.

1. Učestalo trgovanje hartijama od vrednosti kada se kupovina obavlja uplatom gotovine na namenske račune, a ubrzo zatim vrši prodaja hartija od vrednosti ispod cene;
2. Ugovorene blok transakcije akcijama, a naročito kada se kao kupci pojavljuju nepoznate ili novoosnovane kompanije, a posebno one koje dolaze sa of-šor destinacija;

3. Kupovina hartija od vrednosti koja se obavlja sredstvima uplaćenim na više računa u različitim bankama, a naročito ako su deponovana sredstva u iznosu nešto ispod iznosa za prijavljivanje;
4. Stranka ulaže u likvidne hartije od vrednosti sa visokim prinosima, a ne pokazuje interes za rezultate ili ih iznenada i bez razloga prodaje;
5. Trgovanje akcijama u berzanskom i vanberzanskom poslovanju koje su bile predmet zaloge po osnovu odobrenih pozajmica vlasnicima akcija — tzv. provlačenje akcija kroz berzu;
6. Stranka pokazuje interes za kupovinu hartija od vrednosti za velike iznose bez posebnih analiza ili saveta, a takva transakcija nema jasnu finansijsku svrhu;
7. FOP transakcije (free of payment) — transakcije preknjižavanja vlasništva hartija od vrednosti koje vrše brokersko-dilerska društva u ime svojih stranaka kod centralnog registra hartija od vrednosti;
8. Preknjižavanje akcija u vidu poklona licima koja nisu u srodstvu, poklon akcija od strane radnika u korist rukovodstva pravnog lica, preknjižavanje akcija koje kao pravni osnov imaju sudska ili vansudska poravnanja između lica u većim iznosima, aktiviranje zaloge za neizvršenje obaveza za odobrene pozajmice, unos akcija radi osnivanja pravnih lica, ugovori o spajanju uz pripajanje, kao i preknjižavanje hartija od vrednosti između lica u konzorcijumu;
9. Stranka često kupuje ili prodaje hartije od vrednosti u iznosima koje su neznatno ispod iznosa od 15.000 EUR;
10. Stranka koja ranije nije bila aktivna, iznenada obavlja transakcije na tržištu kapitala u velikom obimu i vrednosti;
11. Trgovanje hartijama od vrednosti u slučajevima kada vlasnici hartija daju ovlašćenja trećim licima da upravljaju njihovim vlasničkim i novčanim računima i gde postoje „povezane” novčane transakcije u trgovanju sa hartijama od vrednosti između vlasnika i ovlašćenih lica;
12. Trgovanje hartijama od vrednosti od strane pravnih lica sa of-šor destinacija koja koriste usluge kastodi banaka (depozitara) u poslovima vođenja vlasničkih računa i saldiranja transakcija;
13. Stranka pokušava da stvori sliku stvarne trgovine hartijama od vrednosti, vrši fiktivnu ili simulovanu trgovinu tim hartijama od vrednosti;
14. Stranka vrši značajne kupovine ili prodaje hartija od vrednosti neposredno pre objavljivanja vesti koja utiče na cenu tih hartija od vrednosti.
15. Stranka koja trguje hartijama od vrednosti male vrednosti iznenada uzima značajan udeo u određenim hartijama od vrednosti i od njih ostvaruje značajan profit.
16. Stranka učestvuje u unapred dogovorenom ili nekonkurentskom trgovanju hartijama od vrednosti;
17. Trgovanje hartijama od vrednosti koje su bile nelikvidne duži vremenski period se vrši iznenada, preko dva ili više nepovezanih računa u brokersko-dilerskom društvu ili u više društava,
18. Transakcije jedne ili više povezanih strana isključivo tako da jedna strana ostvaruje dobit, a druga gubitak;
19. Stranka se raspituje o tome koliko brzo bi mogao da likvidira račun ne objašnjavajući zašto to namerava, ili dajući sumnjiva objašnjenja;

20. Stranka potpisuje pristupnicu fondu i kupuje investicione jedinice za veći iznos novca, a ne pokazuje interesovanje za prinose i poslovanje fonda, provizije i druge troškove ili ih iznenada i bez razloga prodaje;
21. Stranka vrlo brzo posle uplate investicionih jedinica raskida ugovor zahtevajući da se isplate izvrše uprkos činjenici da vrednost investicionih jedinica ima trend rasta;
22. Prenos investicionih jedinica na treća lica putem ugovora o poklonu a naročito ako su u pitanju pokloni u korist fizičkih lica koja nisu u srodstvu, i koji nisu ekonomski i poslovno logični;
23. Stranka vrši uplate u investicioni fond iz različitih banaka ili sa drugog računa od onog koji je naveden u ugovoru za isplatu ili pak često dolazi u Društvo i vrši izmene svojih instrukcija u ugovoru u vezi sa brojem računa i bankom za isplatu;
24. Društvo za upravljanje investicionim fondovima ima saznanje da stranka fizičko lice, vrši uplate za kupovinu investicionih jedinica lično i posredstvom brojnih drugih fizičkih lica ili preko privrednog društva čiji je osnivač;
25. Stranka zahteva da se sredstva akumulirana na individualnom računu člana fonda isplate na tekući račun trećeg lica, ili na račun lica na teritoriji države u kojoj se na osnovu podataka relevantnih međunarodnih organizacija i Uprave za sprečavanje pranja novca, ne primenjuje standardi u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma;
26. Stranka kupuje investicione jedinice čija je vrednost neuobičajeno visoka u odnosu na uobičajene kupovine investicionih jedinica i finansijske mogućnosti stranke;
27. Stranka se raspituje o tome koliko brzo bi mogla da realizuje otkup investicionih jedinica i da likvidira račun ne objašnjavajući zašto to namerava, ili dajući sumnjiva objašnjenja;
28. Stranka osniva, bez opravdanog razloga, veliki broj povezanih lica koja iznenada počinju da međusobno posluju bez posebno uočenih ekonomskih razloga;
29. Raspodela neraspoređene dobiti nastale na osnovu fiktivnog poslovanja;
30. Stranka vrši konverziju svojih potraživanja u učešće u kapitalu;
31. Stranka kupuje polise za zaposlene, a broj zaposlenih je manji od broja kupljenih polisa, polise se kupuju na lica koja nisu zaposlena u firmi.
32. Mali broj transfera na privatni ili poslovni bankovni račun stranke u gotovini ili transfera od nepovezanih lica za kojima sledi niz uzastopnih transfera sa malim vremenskim razmakom u poznate oblike DI, koji nisu u skladu sa podrazumevanom namenom računa ili prirodom preduzeća;
33. Ponovljeno kompletno ili parcijalno podizanje znatnih iznosa gotovine sa jednog ili više bankovnih ili platnih računa koje vrši stranka tokom relativno kratkog vremenskog perioda, bez ikakve očigledne neophodnosti i u kombinaciji sa ponovljenim bezgotovinskim primanjima novčanih iznosa (pri čemu iznosi primljeni u slučaju trgovca digitalnom imovinom na izgled potiču od prodaje digitalne imovine);
34. Stranka pogrešno predstavlja prethodno trgovanje digitalnom imovinom ili investiciono iskustvo (npr. navodi da je veliki trgovac sa više računa na nekoliko različitih investicionih fondova) kako bi objasnila velike obime transakcija na svom računu;
35. Kupovina DI se nudi ili je vrši kupac koji:

- Nudi svoje usluge preko interneta uključujući preko društvenih mreža ali nije registrovan kao PUDI u jurisdikciji u kojoj se nalazi,
 - Nudi da kupi ili proda DI strankama za gotovinu,
 - Naplaćuje neuobičajeno visok procenat naknade za zamenu u odnosu na druge PUDI brokere ili berze, i/ili
 - Red veličine njegovih DI transakcija povezanih sa njegovim bankarskim ili platnim računom nije uverljiv kada se posmatra u odnosu na poznato ili očekivano korišćenje za privatne potrebe.
36. Stranka je prisutna na društvenim mrežama gde na izgled promoviše usluge investicioni alternativnih fondova vezane za DI na sekundarnom tržištu.
37. DI čiji prenos se vrši se preusmerava preko holding kompanije ili paravan firme, a ne ide direktno na PUDI berzu u prvoj instanci bez legitimnog investicionog ili poslovnog razloga za takvo postupanje.
38. Stranka PUDI investicione fondove ne može da organizuje prodaju ili podizanje DI preko investicionih fondova već mora da koristi berze i investicione fondove „treća lica” ili druge procesore. (odnosno, omogućava PUDI-u da izbegne prikupljanje bilo kakvih informacija o svojim korisnicima što bi ostavilo sledljiv trag kretanja valute).
39. Prilika za investiranje povezana sa DI sa ponovljenim uveravanjima o njenoj vrednosti koja je povezana sa ICO koja će se dogoditi u neodređenom trenutku u budućnosti.
40. Informacije sadržane belom papiru za DI ili druge blokčejn projekte su lošeg kvaliteta, nepotpune, obmanjujuće ili sa malo podataka o predloženoj vrednosti imovine.
41. Projektanti povezani sa DI ili blokčejn projektom su anonimni ili se pominju pod svojim „ratnim imenima”, ili informacije koje se o njima daju ne mogu da se provere iz otvorenih izvora informacija.
42. Promotivni materijal za DI sadrži tvrdnje koje izgledaju da su namenjene obmani potencijalnih investitora (tj. investitorima sa ograničenim znanjem o tehničkim aspektima digitalne imovine) o statusu DI ili druge osnovne imovine.
43. Nema pristupa pametnom ugovoru, kodu (uslovima ugovornog sporazuma) ili tehničkim informacijama o ugovoru o tokenu (pametni token koji sadrži adrese i salda računa).
44. Ne postoji jasan ili razuman način da se DI proda ili da se izađe iz blokčejn projekta kako bi se povratila uložena sredstva.
45. Značajan publicitet se stvara oko ICO i uključuje nerealne garancije koje se odnose na povraćaj na uloženo.
46. Promotivne informacije opisuju DI kao oblik robe koja nije regulisana ili tvrdnje da ne zahteva odobrenje države
47. Promotivne informacije o DI obuhvataju informacije o njenoj vrednosti, ali bez dokaza o osnovi za utvrđivanje vrednosti ili vrednosti povezane imovine ili usluga
48. Promoteri ICO dostavljaju ili se pozivaju na izveštaje o „reviziji” kako bi validirali postojanje ili vrednost DI o kojoj je reč.
49. Promoteri zahtevaju, kao uslov investiranja, da imaju kompletnu kontrolu nad DI stranke i aktivnostima preduzetim u vezi sa istom (tj. aktivnostima zamene; mogućnošću prenosa DI).

50. Pokušaji da se informacijama o proceni vrednosti DI potkrepi nerealno povećanje imovine o kojoj je reč, uprkos uporednim podacima za drugu DI u odnosu na ukupnu aktivnost na tržištu.
51. Značajno prisustvo negativnih objava na otvorenim potrošačkim veb sajtovima, blogovima grupa za zastupanje interesa i u objavama na društvenim mrežama u kojima se tvrdi da DI ili šema za tokene jeste zapravo šema za multi-level marketing (MLM).
52. Stranka tvrdi da je transfer sredstava vezan za kupovinu NFT, bez informacija iz otvorenih izvora o umetniku ili kreatoru osnovne imovine.
53. Stranka traži hitnu preprodaju NFT ubrzo po kupovini, gde to ne bi donelo ekonomsku korist za stranku.
54. Stranke tvrde da prihodi razmenjeni iz privatnog e-novčanika u dekretnu (fiat) valutu potiču od ulaganja u NFT, ali nisu u stanju da objasne prirodu osnovne imovine ili berze sa kojeg potiče.
55. Stranka premešta NFT sa nekoliko privatnih e-novčanika na pružaoca kastodi usluge novčanika, ali nije u mogućnosti da pruži obrazloženje za transfere.
56. Da obuhvata nekoliko centralizovanih funkcija koje projektantu dozvoljavaju da preuzme kontrolu nad tokenima, što nije jasno opisano u promotivnom materijalu.
57. Veb sajt povezan sa DApp je nefunkcionalan ili je zatvoren; kanali na društvenim mrežama koji promovišu DApp nemaju nikakav trenutni saobraćaj ili uglavnom sadrže pritužbe korisnika o nereagovanju projektanta na pitanja ili izraženu zabrinutost.
58. Brojke o godišnjem procentu prinosa ili prihodu su izuzetno visoke u odnosu na druge DApp.
59. Distribuiranje DApp tokena je koncentrisano na mali broj strana, kao što su projektanti ili „kitovi” koji kontrolišu većinu ponude.
60. Dokazi da se pritužbe ili izražena zabrinutost korisnika namerno uklanjaju sa veb sajtova ili im se zabranjuje pristup DApp-u.

3.4. Rizik usluga

Rizik usluga odnosi se na sledeće usluge:

1. Usluge koje su nove na tržištu, tj. nisu ranije nuđene u finansijskoj sektoru i moraju se posebno pratiti radi utvrđivanja stvarnog stepena rizika;
2. Elektronsko ispostavljanje naloga za trgovinu hartijama od vrednosti u slučajevima koje obveznik predvidi svojom procedurom;
3. Pružanje onih vrsta usluga za koje je zaposleni u obvezniku na osnovu svoj iskustva procenio da nose visok stepen rizika;
4. Pružanje usluga otvaranjem tzv. zajedničkih računa koji mobilisu sredstva iz različitih izvora i od različitih klijenata, a koja se deponuju najednaki račun otvoren na jedno ime;
5. Avansno plaćanje usluga kod kojih nije izvesno da će usluga biti izvršena;
6. Usluge koje su međunarodno priznati izvori identifikovali kao visokorizične usluge, kao što su međunarodne korespondentske bankarske usluge

7. Novi inovativni proizvodi ili usluge koje obveznik ne pruža neposredno, već se za njihovo pružanje koriste različiti posrednici ili drugi kanali kod obveznika.

Neophodno je obratiti dužnu pažnju i na druge vrste rizika odnosno druge kriterijume, kao što su:

1. veličina, struktura i delatnost obveznika, uključujući i obim, strukturu i složenost poslova koje obveznik obavlja na tržištu;
2. statusna i vlasnička struktura stranke;
3. prisutnost stranke, odnosno ako stranka nije fizički prisutna pri zaključenju poslovnog odnosa ili sprovođenju transakcije;
4. izvor sredstava koja su predmet poslovnog odnosa ili transakcije u slučaju stranke koja po kriterijumu iz Zakona, spada pod politički izloženo lice;
5. namena sklapanja poslovnog odnosa, usluge ili izvršenja transakcije;
6. poznavanje usluga i njeno iskustvo, odnosno znanje iz tog područja;
7. druge informacije koje pokazuju da stranka, poslovni odnos, usluga ili transakcija mogu biti više rizični.

Član 4

Ukupna ocena rizičnosti stranke

4. Kategorizacija i ocena rizika po pojedinim strankama tj. grupama stranki

Ukupna ocena rizika, od kojeg zavise pažnja, detalji i preciznost pri pregledu stranke, zavisi od svih kriterijuma, koji su definisani u tački 3.

U skladu sa ovim kriterijumima stranke delimo na:

1. nisko rizične stranke,
2. srednje rizične stranke,
3. visoko rizične stranke.

Za svaku grupu stranaka predviđen je različit nivo pregleda i praćenja.

4.1. Nisko rizične stranke

Nisko rizične stranke su one stranke, kod kojih je rizik umešanosti u pranje novca i finansiranje terorizma manje verovatan. U ovu grupu stranaka spadaju lica kao što su:

1. Obveznik ili lice iz strane države koja je na listi država koje primenjuju međunarodne standarde u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma koji su na nivou standarda Evropske unije ili viši i to: Banka, ovlašćeni menjač, privredni subjekti koji menjačke poslove obavljaju na osnovu posebnog zakona kojim se uređuje njihova delatnost, društvo za upravljanje investicionim fondovima, društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, davaoci finansijskog lizinga, društva za osiguranje, društva za posredovanje u osiguranju, društva za zastupanje u osiguranju i zastupnici u osiguranju, koji imaju dozvolu za obavljanje poslova osiguranja života,

osim društava za zastupanje i zastupnika u osiguranju za čiji rad odgovara društvo za osiguranje u skladu sa zakonom, brokersko-dilerska društva, institucije elektronskog novca, platne institucije, javni poštanski operator sa sedištem u Republici Srbiji, osnovan u skladu sa zakonom kojim se ureduju poštanske usluge;

2. Državni organ, organ autonomne pokrajine, organ jedinice lokalne samouprave, javna agencija, javna služba, javni fond, javni zavod ili komora;
3. Privredno društvo čije su izdate hartije od vrednosti uključene na organizovano tržište hartija od vrednosti koje se nalazi u Republici Srbiji ili državi u kojoj se primenjuju međunarodni standardi na nivou standarda Evropske unije ili viši, a koji se odnose na podnošenje izveštaja i dostavljanje podataka nadležnom regulatornom telu;
4. Stranke koje su na osnovu izvršene analize rizika svrstane u stranke niskog rizika za pranje novca ili finansiranje terorizma;

Kod grupe nisko rizičnih stranaka sprovode se pojednostavljene radnje i mere poznavanja i praćenja stranke u skladu sa Zakonom.

4.2. Srednje rizične stranke

Srednje rizične stranke su one stranke, kod kojih je rizik umešanosti u pranje novca i finansiranje terorizma srednji. U ovu grupu stranaka spadaju one stranke koje ispunjavaju barem jedan kriterijum iz tačke 3.

Kod grupe srednje rizičnih stranaka primenjuju se opšte radnje i mere poznavanja i praćenja stranke u skladu sa Zakonom.

4.3. Visoko rizične stranke

Visoko rizične stranke su one stranke, kod kojih postoji veliki rizik umešanosti u pranje novca i finansiranje terorizma. U ovu grupu stranaka spadaju:

1. stranke koje ispunjavaju barem tri kriterijum iz tačke 3.
2. stranke koje koriste nove usluge koje se oslanjaju na nova tehnološka dostignuća
3. stranke koje ispunjavaju barem jedan kriterijum iz tačke 1.6. stranke čiji identitet je utvrđen i proveren bez fizičkog prisustva stranke
4. Off-shore pravna lica ili stranke kod kojih se off-shore pravno lice nalazi u vlasničkoj strukturi stranke
5. stranke čije sedište ili prebivalište je u državama koje ne primenjuju međunarodne standarde u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma
6. stranke koje su na osnovu izvršene analize rizika svrstane u stranke visokog rizika za pranje novca ili finansiranje terorizma

Za grupu visoko rizičnih stranki primenjuju se pojačane radnje i mere poznavanja i praćenja stranke u skladu sa Zakonom.

Član 5

Ažuriranje akta

Ovaj akt ažurira se u skladu sa izmenama zakonske regulative, na osnovu smernica nadležnih državnih organa i preporuka, kao i u slučaju promene organizacione strukture DRUŠTVA ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd ili u slučaju promene poslovnih aktivnosti DRUŠTVA ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd.

Zaposleni se obaveštavaju putem elektronske pošte ili na sastancima kolektiva a dostupan je na zajedničkom disku.

Smatra se da su zaposleni upoznati sa ovim Pravilnikom, kada ga dobiju na način opisan u prethodnom stavu.

U Beogradu 03.07.2025.godine

DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE ALTERNATIVNIM
INVESTICIONIM FONDOVIMA STAR FINANCE AD Beograd

Izvršni direktor Đorđe Vujović

